

NEXT, ALBERTSLUND GYMNASIUM

Projekt: **Demokratisk dannelse på ungdomsuddannelserne**
Kunde: **Undervisningsministeriet**
Dato: **November 2017**

1. Baggrund

NEXT, Albertslund Gymnasium, er en fusionsskole fordelt på i alt 14 adresser i Storkøbenhavn. Gymnasiet i Albertslund udbyder stx, hf og htx. Skolen har efter nogle år med sparerunder og afskedigelser oplevet vækst og har i år oprettet flere klasser end forventet. Skolen har omkring 550 elever. Før fusionen var gymnasiet et meget lokalt gymnasium, hvor eleverne hovedsageligt havde bopæl tæt på gymnasiet, mens der i dag også er elever med bopæl i andre kommuner i Storkøbenhavn. I 2019 bliver Albertslund Gymnasium til Vestskovens Gymnasium og skal derefter dele adresse med Albertslund Musikskole i en ny-bygget skole.

Elever og lærere betegner Albertslunds Gymnasium som et Vestegnsgymnasium. Det vil sige, at skolens elever afspejler borgerne i kommunen ift. religion, etnicitet og socioøkonomisk baggrund. Albertslund Kommune er domineret af arbejdspladser inden for offentlig service og industri, hvor Fabriksparken og FDB fremhæves som nogen af de helt store arbejdspladser.

Albertslund består både af kvarterer med villaer, lejligheder, herunder socialt boligbyggeri samt studieboliger, som tiltrækker forskellige segmenter. Derudover har byen et butikscenter, en badesø, et stadion og skoven, som især eleverne fremhæver som attraktive steder at færdes.

2. Hvordan definerer man demokratisk dannelse på NEXT?

På NEXT, Albertslund Gymnasium forstår lærerne og ledelsen demokratisk dannelse som en dannelse til at blive en borger i samfundet og forstå vigtigheden af at deltage i demokratiet. At være aktivt deltagende fordrer, at man er i stand til at danne sine egne meninger, formulere dem og argumentere for dem og derigennem opnå medindflydelse. Derudover skal eleverne være i stand til at se en sag fra andres synsvinkel og ikke mindst have respekt for andres synspunkter. Yderligere er et element i demokratisk dannelse, at eleverne ved, hvordan demokratiske systemer fungerer, og at de ved, hvorfor de deltager i demokratiet. Vejen hertil starter i det enkelte klasseværelse.

Klasserummet er et lille samfund.

- Lærer

3. **Det generelle arbejde med demokratisk dannende læringsmiljøer**

Ledelsen på NEXT, Albertslund Gymnasium gør en aktiv indsats for at skabe demokratisk dannende læringsmiljøer. Især har ledelsen et fokus på at skabe en omgangstone blandt eleverne, som bygger på respekt, tolerance og åbenhed. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at både elever og lærere skal hilse på hinanden i dagligdagen og derigennem skabe en kultur, som er kendetegnet ved ligeværd. Derudover har et centralt fokuspunkt for skolen været, at eleverne skal være opmærksomme på det sprogbrug, de anvender – både over for hinanden og over for lærerne. Der ligges således vægt på, at eleverne taler pænt til og om hinanden, og at de tilpasser deres sprogbrug alt efter den sammenhæng, de indgår i. Således bliver eleverne opmærksomme på, at det sprogbrug, de bruger i fritiden med deres venner, ikke nødvendigvis er acceptabelt i klasserummet/på skolen. Skolen påtager sig dermed en opdragende og dannende rolle, når de rammesætter måden, man omgås hinanden på.

MEDBESTEMMELSE

Skolens ledelse er optaget af, at både ledere og lærere viser eleverne, at skolen er et demokratisk sted, hvor deres stemme bliver hørt. Det motiverer eleverne til at være aktive og deltagende i undervisningen og i skolens aktiviteter. Konkret kommer dette til udtryk ved, at eleverne får medindflydelse på indholdet i undervisningen og på den måde får øget ejerskab over deres læringsproces. Samtidig har skolen fokus på at reagere og være imødekommende over for eleverne, når de henvender sig.

Man kan udvise åbenhed via sin ageren i det fysiske miljø. For eksempel sidder jeg nogle gange og arbejder på gangene for at vise nærhed og signalere, at det, jeg arbejder med, ikke er hemmeligt. På den måde er jeg synlig og tæt på eleverne og medarbejderne, når de har behov for at henvende sig.

- Leder

VIDEN DANNER GRUNDLAG FOR HANDLEN

Et andet generelt fokuspunkt på skolen er, at eleverne skal lære at blive aktive samfundsborgere, der er i stand til at danne egne meninger og argumentere for disse. Det kræver, at de har et vidensgrundlag at danne deres meninger ud fra. Vidensgrundlaget kommer hovedsageligt fra undervisningen, hvor skolen bl.a. har fokus på at gribe aktuelle problemstillinger an og arbejde med aktuelle emner. Dette sker blandt andet ved, at eleverne i nogle timer får lov til at bestemme, hvilke emner og tematikker de vil arbejde med i undervisningen. Særligt de emner, som er aktuelle, kan give anledning til, at eleverne får mod på at handle, hvilket lederne og lærerne ligeledes opfordrer eleverne til at gøre.

4. Konkrete eksempler på den gode praksis

På NEXT, Albertslund Gymnasium arbejdes der løbende med at skabe demokratisk dannende læringsmiljøer. De følgende eksempler afspejler i større eller mindre grad fire grundlæggende dimensioner af demokratisk dannelse, der er illustreret via nedenstående ikoner. Definitionen af demokratisk dannelse tager udgangspunkt i inputs fra for-interviews med dialogforummets medlemmer og afspejler således en tværgående opsummering af medlemmernes forståelse af begrebet.

Eksemplerne er kendetegnet ved at have særligt fokus på elevernes egne interesser, kritisk stillingtagen og tolkning samt inddragelse af lokalområdet.

EKSEMPEL 1- PROPAGANDA OG FAKE NEWS

Ramme: Forløb i engelsk

Deltagere: Elever fra en klasse og engelsklæreren

Sted: I klasseværelset og i lokalområdet

Indhold:

I engelsk har et hold arbejdet med propaganda og fake news. Eleverne fik tildelt information ("news profiles") om 15 forskellige amerikanske og engelske nyhedsbureauer. Hver gruppe fik tildelt et nyhedsbureau og skulle bestemme, hvilken type af nyheder og retoriske greb de mente deres nyhedsbureau applicerede. Eleverne skulle herefter vælge en nyhed, som de mente, deres nyhedsbureau ville trykke, og præsentere nyheden på en måde, som var i tråd med deres nyhedsbureaus profil, herunder målgruppe, nyhedstyper, politisk overbevisning o. lign. Hvis en gruppe repræsenterede et satirisk nyhedsbureau, skulle de præsentere nyheden med satiriske virkemidler. Hver gruppe skulle lave mindst to nyheder med en breaking news-overskrift og et par linjer om nyhedens indhold, som blev lagt op på klassens intranetside. Eksempelvis lavede en gruppe en breaking news-nyhed, som talte for et forbud mod fri abort. Desuden skulle hver gruppe reagere på mindst fem af de andre nyheder, som florerede på intranettet.

Virkningsfulde mekanismer:

Forløbet lærte eleverne at gennemskue, hvilke manipulationsgreb og retoriske virkemidler medierne anvender i produktionen af propaganda og fake news.

Da medierne udgør en helt central aktør i demokratiet, bidrager forløbet til, at eleverne ikke blot får viden om, men også får en holdning til de vilkår, der gør sig gældende for vore dages demokrati, herunder mediernes rolle som fjerde statsmagt.

EKSEMPEL 2 – RELIGION KAN FORTOLKES PÅ MANGE MÅDER

Ramme: Forløb i religion

Deltagere: Elever fra én klasse, religionslæreren og repræsentanter fra religiøs gruppe

Sted: I klasseværelset og i lokalområdet

Indhold:

I et forløb i religion har en klasse haft besøg af KFS (Kristeligt Forbund for Studerende), der er en sammenslutning af elever, der bygger deres arbejde på bibelen som guds troværdige ord og på den danske folkekirkes evangelisk lutherske bekendelse. Projektet havde til formål at anskueliggøre over for eleverne, at der er mange måder at dyrke kristendommen på. Eleverne havde mulighed for at stille spørgsmål til repræsentanterne fra KFS, og dermed bidrog oplægget til at skabe et nuanceret blik på kristendommen som en kulturel såvel som praktiserende religion. Efterfølgende besøgte klassen Sherin Khankan og Mariammoskeen, som bekender sig til det islamiske parti Hizb ut-Tahrir. Klassen havde inden besøgene en dialog om, hvilke retoriske virkemidler KFS og Hizb ut-Tahrir bruger, samt hvilken verdensopfattelse de taler ud fra. På den måde indgik besøget også som et element i arbejdet med kildekritik. Klassen arbejdede efterfølgende med citater fra Islamisk Stat og diskuterede disse op mod uddrag fra Koranen for at debattere, hvorvidt medlemmerne af Islamisk Stat kan betegnes som muslimer.

Virkningsfulde mekanismer:

Besøgene viste eleverne, at man kan anskue religion fra mange vinkler; der kan være mange fortolkninger af den samme religion, og disse fortolkninger skal der være plads til.

I forløbet var der fokus på at se alle former for religionsdyrkelse ud fra samme analytiske blik, og derigennem acceptere forskellige religiøse retninger som tolkninger af samme religion. På den måde bidrog forløbet til at øge respekten for forskellige religiøse overbevisninger – både på tværs af religioner og inden for den samme religion.

Derudover understøttede det et centralt element i demokratiet, religionsfrihed, som eleverne fik mulighed for at tage stilling til gennem forløbet.

Diskussionerne på klassen og med repræsentanter fra religiøse grupper bidrog desuden til elevernes forståelse for, at deltagelse i den offentlige debat er vigtigt, da det skaber mere nuancerede holdninger.

EKSEMPEL 3 - AT BRYDE NORMERNE SKABER FRIHED OG MULIGHEDER

Ramme: Forløb i design

Deltagere: Elever fra en klasse og designlærer

Sted: På skolen

Indhold:

Køn spiller en vigtig rolle for de unge på Albertslund Gymnasium, og de fastlåste kønsopfattelser tog en af skolens designlærere op i undervisningen. Eleverne fik til opgave at tegne øjenbryn på et papir. Eleverne skulle tænke over, hvad øjenbryn udtrykker og hvad de kommunikerer. Hver elev fik tildelt papir med et billede af et kvindeansigt uden øjenbryn. Herefter skulle eleverne tegne øjenbryn på ansigtet og sørge for at tegne forskellige former for udtryk, fx sorg, vrede, frygt, angst, glæde. Ved hver tegning skulle eleven reflektere over, hvad ansigtet udtrykker og hvorfor nogen ønsker det pågældende udtryk. Undervejs blev det tydeligt for eleverne, at der var bestemte normer for, hvordan en piges øjenbryn skal se ud, da eleverne typisk havde tegnet pigebrynene meget tynde og "sure". I samme forløb skulle eleverne observere gangarter og beskrive, hvordan drenge og pigers gangart så ud. Drengenes gangart blev beskrevet som bred, således at de fyldte mere og derved virkede mere dominerende og maskuline. Øjenbryns-tegningerne og observationen mandede ud i en diskussion omkring køn, normer og kønsopfattelser.

Virkningsfulde mekanismer:

Formålet med øjenbryns- og gangartseksemplet var at bløde elevernes kønsopfattelser op og vise, at gangarterne og øjenbrynene afspejlede en kønsopdeling.

Læreren ønskede at vise eleverne, at der er mange måder at være kvinde eller mand på, og alle måder skal accepteres og ikke mindst respekteres. Dermed bidrog aktiviteten til, at eleverne blev mere opmærksomme på at respektere forskelligheder.

Samtidig medførte det, at de gennem diskussionen tog stilling til et centralt element i demokratiet, som er friheden til at være forskellige.

EKSEMPEL 4 -MUSICAL STYRKER FÆLLESSKABET

Ramme: En årlig musical som forløber over 3-4 måneder

Deltagere: Alle elever, der ønsker at deltage på tværs af uddannelsesretninger
Et musicallærerteam er tovholder på projektet

Sted: På skolen

Indhold:

Skolen afholder årligt en musical, hvor eleverne på tværs af linjer og årgange skal samarbejde om at få arrangeret og planlagt en musical. Lærerne har særligt fokus på, at alle elever skal have mulighed for at bidrage, og at alle, der har lyst til at deltage, kan være med. Det er lærernes ansvar at få ideerne iværksat og faciliteret. Musicallærerteamet beslutter, hvilken forestilling skolen skal fremføre. Det er musicallærerteamet, der afholder castings og finder elever, der kan synge, spille skuespil eller spille på instrumenter. Derudover kan eleverne melde sig som statist, danser, instruktør og sufflør. Det er også eleverne selv, der laver kulisser, lyd- og lysopsætning, kostumer, make-up og annoncering af begivenheden.

Det er vigtigt, at man som lærer faciliterer gruppearbejde sådan, så eleverne får lov til at arbejde sammen med hinanden på kryds og tværs. Eleverne skal lære at arbejde sammen med forskellige personer, for sådan fungerer det også ude i den virkelige verden.

- Lærer

Virkningsfulde mekanismer:

Den årlige musical giver eleverne et kendskab til hinanden på tværs af linjer og årgange og giver et godt udgangspunkt for udviklingen af nye venskaber og indblik i andre grupper.

Musicalen er elevernes projekt, og de får ejerskab og lærer at samarbejde på tværs af elevgrupper, aldre og interesser. På den måde bidrager musicalen til at styrke elevernes forståelse for, at fællesskabet indebærer et medansvar og aktiv deltagelse.

Samtidig er det afgørende i arbejdet, at eleverne respekterer hinanden på tværs af forskelligheder. Disse indsigter kan ligeledes overføres til en større samfundsmæssig kontekst.

EKSEMPEL 5 – VALGAFTEN

Ramme: En valgaften på skolen i forbindelse med det amerikanske præsidentvalg

Deltagere: Obligatorisk deltagelse for samfundsfag A-elever og åben deltagelse for de øvrige elever

Sted: På skolen

Indhold:

I forbindelse med det amerikanske valg afholdt skolen en valgaften, hvor elever og lærere kunne følge valget i løbet af natten. Valget blev opbygget som et rollespil, hvor undervisningen i engelsk, samfundsfag og historie fungerede som op-takt til valget. Eleverne fik tildelt roller som politikere, embedsmænd, spindoktore-re og journalister. Hver elev skulle sætte sig ind i den rolle, de havde fået til-delt og undersøge, hvilket politisk standpunkt og interesser personen repræsen-terede. Omtrent 220 elever fik tildelt roller, halvdelen blev tildelt rollen som de-mokrater og den anden halvdel blev republikanere. Eleverne fik til opgave at fremføre deres rolles argumenter, uanset om eleven personligt var enig eller uenig. I løbet af aftenen blev der afholdt debatter, hvor eleverne skulle leve sig ind i den rolle, de havde fået tildelt og fremføre de argumenter og modargumen-ter, som de havde tillært sig. Valget blev fulgt på storskærm af elever på tværs af linjer og årgange og af lærere. Derefter overnattede de, der havde lyst, og morgenen efter samledes flere af klasserne og så Donald Trump afholde sin før-ste tale som præsident.

Virkningsfulde mekanismer:

Forløbet bidrog overordnet til, at eleverne fik større viden om det amerikanske demokratiske system og valgprocesserne, som omgi-ver det.

Indsigten i valgprocessen medførte ligeledes, at eleverne blev op-mærksomme på vigtigheden af at deltage i demokratiet – både formelt og uformelt.

Eleverne lærte desuden at argumentere for flere sider af en sag, hvilket bidrog til at skabe en forståelse og respekt for andres hold-ninger.

Derudover medførte rollespillet, at eleverne fik mulighed for, på en uformel og uforpligtende måde, at skabe deres egen holdning til demokratiet og de aktører, der indgår i det.

EKSEMPEL 6 - ELEVRÅDET

Ramme: Skolens repræsentative demokrati

Deltagere: Elevråd med en repræsentant fra hver klasse

Sted: På skolen

Indhold:

Skolen har et elevråd med en repræsentant fra hver klasse. Elevrådet på Albertslund Gymnasium har besluttet at inddele elevrådsarbejdet i mindre udvalg, hvilket de har god erfaring med. Dette gør beslutningsprocesserne hurtigere og medfører, at 'ildsjælene' ikke brænder ud. Det betyder samtidig, at det er lettere for udvalgene at mødes og behandle aktuelle emner.

Ledelsen deltager løbende i elevrådets arbejde og giver dem indsigt i de diskussioner og forhandlinger, der finder sted på et højere plan, fx i forhold til forhandlinger om økonomi. Dette giver eleverne indblik i ledelsens bevæggrunde og overvejelser og motiverer dem til selv at arbejde med gennemsigtighed i deres beslutningsprocesser, samt når de videregiver beskeder til skolens øvrige elever.

Virkningsfulde mekanismer:

Ifølge eleverne selv, har den tydelige medindflydelse i skolens arbejde været en motivationsfaktor for at deltage i elevrådet.

Dermed bidrager elevrådsarbejdet løbende til at understøtte den demokratiske dannelse, da eleverne bliver opmærksomme på, hvordan deltagelse afføder medindflydelse. Det styrker således elevernes kompetencer og lyst til at deltage aktivt i demokratiske processer.

Derudover giver arbejdsprocessen i udvalgene eleverne et indblik i, hvilke forskellige skridt der er i en demokratisk beslutningsproces.

5. Opsamling

På NEXT, Albertslund Gymnasium, er der særligt fokus på at skabe nogle elever, der bliver gode samfundsborgere. Dette indebærer at deltage i demokratiet, hvilket skolen prøver at understøtte gennem eksempelvis valgaftener. Derudover er det også vigtigt, at man som elev deltager i det uformelle demokrati, hvilket blandt andet indebærer, at man skal handle og være aktiv både i klassen og ude i samfundet.

Derudover arbejder skolen med at møde eleverne der, hvor de er, og tage de ting, de har på hjertet, seriøst og handle på det. Samtidig er det vigtigt for skolen, at eleverne får indblik i de diskussioner, som foregår på højere plan – fx om skolens økonomi. Dette skal give eleverne en oplevelse af at blive hørt og respekteret.